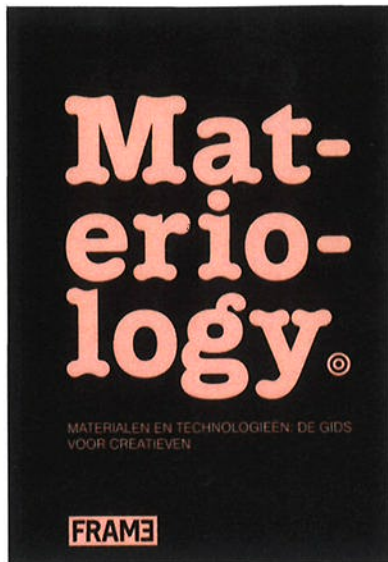

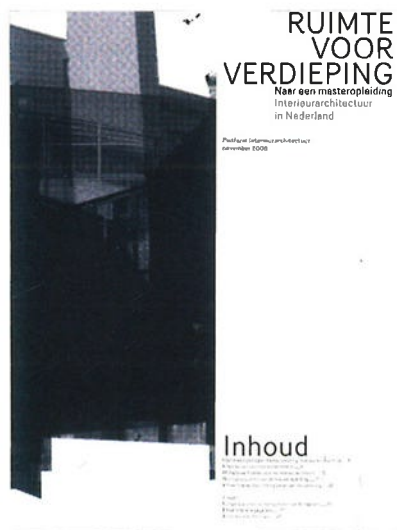
Norman Potter
What is a Designer?

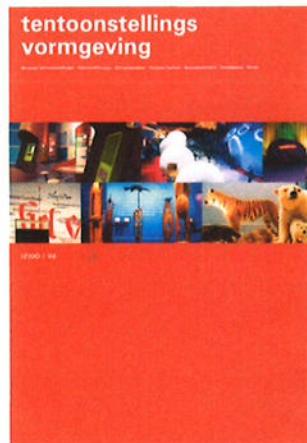
Daniel Kula, Élodie Ternaux
Think Different

Markus Brüderlin
Art and Design Today

Erik Viskil
**Het beroep van
interieurarchitect**

Karin Rietbroek
**Tentoonstellings-
vormgeving**

reader **wat is ruimtelijk ontwerpen?**

samenstelling Laurens Kolks

ruimtelijk ontwerpers geven vorm aan dingen, plekken en informatie in de fysieke wereld om hen heen. hoe zet een **ruimtelijk ontwerper** zijn expertise in om betekenisvol werk te creëren dat door het publiek wordt verstaan?

Ruimtelijk ontwerpers geven vorm aan de fysieke wereld om ons heen. Hun werkgebied bestrijkt vier dimensies: lengte, breedte, hoogte en tijd. Kijkend met de brede blik van Norman Potter kent het vakgebied grofweg drie belangrijke aandachtsgebieden, die onderling sterk met elkaar verbonden zijn: ruimtelijk ontwerpers geven vorm aan dingen, plekken en informatie.

De artikelen in deze reader proberen een eerste introductie te geven in het vakgebied, vertrekkend vanuit de vraag: wat is een ontwerper? Het belang en de (on)mogelijkheden van materialen als grondstof voor ruimtelijke ontwerpen komen tot uiting in de teksten van Daniel Kula en Élodie Ternaux. De immer dynamische relatie tussen design, kunst en architectuur wordt onderzocht in de bijdragen van Markus Bröderlin en Erik Viskil. Karin Rietbroek beschrijft ten slotte de regisserende rol van de ruimtelijk ontwerper binnen een interdisciplinair team dat gezamenlijk een tentoonstelling verwezenlijkt. Hoe zet een ruimtelijk ontwerper zijn expertise in om betekenisvol werk te creëren dat door het publiek wordt verstaan?

Norman Potter

❶ **What is a Designer?**

pagina 13-17 uit:

What is a Designer: Things, Places, Messages

Londen: Studio Vista 1969

Daniel Kula, Élodie Ternaux

❷ **Think Different**

pagina 313-325 uit:

Materiology

Amsterdam: Frame Publishers 2009

Markus Brüderlin

❸ **Art and Design Today**

pagina 239-246 uit:

Interior/Exterior: Living in Art

Ostfildern: Hatje Cantz Verlag 2008

Erik Viskil e.a.

❹ **Het beroep van interieurarchitect**

pagina 9-14 uit:

Ruimte voor verdieping – Platform Interieurarchitectuur

Amsterdam: Platform Interieurarchitectuur 2008

Karin Rietbroek

❺ **Tentoonstellingsvormgeving
tussen technologische en
maatschappelijke verandering**

pagina 5-13 uit:

Tentoonstellingsvormgeving

Eindhoven: [z]oo producties 2002

Norman Potter

❶ What is a Designer?

pagina 13-17 uit:

What is a Designer: Things, Places, Messages

Londen: Studio Vista 1969,

heruitgave Londen: Hyphen Press (1980, 1989, 1995 en) 2002

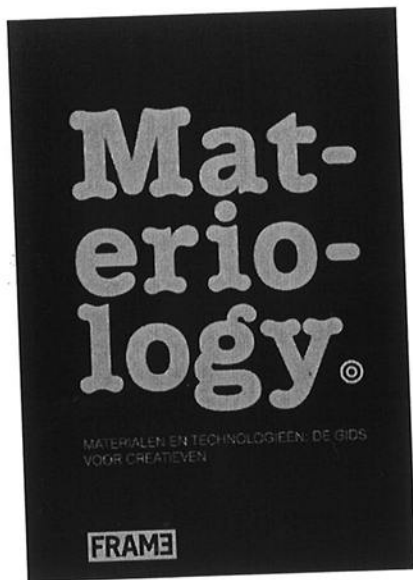
isbn 0-907259-16-2

isbn13 978-0-907259-16-9

Norman Potter verkent in deze de tekst een lastige, maar fundamentele, vraag: wat is een ontwerper? De auteur vertrekt vanuit het abstracte gegeven dat een ontwerper middelen doelmatig inzet en transformeert om een vooropgezette intentie te verwezenlijken. Met een opzettelijk brede blik beschrijft hij de verschillen en overeenkomsten tussen de diverse ontwerpdisciplines, ontwerpopleidingen en beroepspraktijken. De tekst behandelt de positie van design ten opzichte van de beeldende kunst en wetenschap maar wil vooral een eerste inzicht geven in het ontwerpen als vakgebied.

Norman Potter (1923-1995) werkte na de tweede wereldoorlog als meubelmaker in Wiltshire, Engeland en vanaf de jaren 1960 als docent aan het Royal College of Art in Londen waar hij ontwerponderzoekers als Bruce Archer, John Chris Jones en Chris Alexander ontmoette. Potter benadrukte als docent de noodzaak van design gericht op de omgeving als een geheel in tegenstelling tot het enkel ontwerpen en produceren van geïsoleerde meubelstukken. Hij verliet Londen in 1964 en begon met enkele collega's een *Construction School* verbonden aan het West of England College of Art in Bristol. Zijn boek *What is a designer?* is in het Spaans en Deens vertaald. Bij Hyphen Press verscheen in 1990 de monografie *Models & Constructs: margin notes to a design culture* over leven en werk van Norman Potter.

Daniel Kula, Élodie Ternaux
② Think Different

pagina 313-325 uit:

Materiology

Quentin Hirsinger (co-auteur)

Marlous Willems (red.)

vertaling: Hans van Leeuwen, Martin van Gerrevink

Amsterdam: Frame Publishers 2009

isbn 978-90-77174-21-0

Ruimtelijk ontwerpers geven vorm aan de fysieke wereld om hen heen. Zij produceren ontwerpen waarmee alle zintuigen kunnen worden aangesproken: gezichtsvermogen, gehoor, reukzin, smaakzin, tastzin, thermoceptie, evenwichtszin... Materialen spelen hierbij, als grondstof voor ontwerpers, een essentiële rol. Daniel Kula en Élodie Ternaux belichten in *Think different* diverse aspecten van de ongekend rijke wereld van de materialen. Historische, hedendaagse en toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot materialen zijn sterk verbonden met grote maatschappelijke veranderingen. De industriële revolutie en de sindsdien immer voortschrijdende technologie hebben onze kijk op materiële wereld om ons heen fundamenteel veranderd. Hoe meer de lezer zich verdiept in het gegeven materialiteit des te meer vragen hij op zich af ziet komen: Waar ligt de grens tussen het natuurlijke en het kunstmatige? Is zachtheid – massief noch vloeibaar – de vierde toestand van materie? Welke materialen zijn heden ten dage nog ‘fundamenteel edel’ te noemen? De auteurs trachten de lezer scherper te laten kijken naar het brede spectrum aan (toekomstig) beschikbare materialen om haar (on)mogelijkheden beter te leren begrijpen.

Daniel Kula (1957) is meubelmaker en interieurarchitect. Hij is als docent verbonden aan het ENSCI (de Franse Nationale School voor Industrieel Ontwerp) in Parijs en werkt als consultant voor informatiecentrum *matériO*. Kula combineert een jarenlange ervaring in het werken met materialen, toegepast in het vervaardigen van prototypes en objecten, met een voortdurende nieuwsgierigheid naar hedendaagse technologieën.

Élodie Ternaux (1971) is gediplomeerd ingenieur en industrieel ontwerper. Ternaux ontwierp diverse evenementen, tentoonstellingen en industriële producten. Ze is consulent op het gebied van design en innovatie en de toepassing van nieuwe materialen. Ternaux was tussen 2000 en 2008 directeur van de *Association Finitions* te Parijs. Ze is mede-oprichter en directeur van *matériO*, een informatie- en expertisecentrum dat zich richt op innovatieve materialen en producten met vestigingen in Parijs, Antwerpen, Barcelona en Praag.

Andere publicaties zijn:

Material World 3

Frame Publishers 2011

Industry of Nature

Frame Publishers 2011

Material World 2

Frame Publishers / Birkhäuser 2005

Markus Brüderlin

③ Art and Design Today

pagina 239-246 uit:

Interior/Exterior: Living in Art

Gerda Breuer, Markus Brüderlin, Annelies Lütgens (red.)

Ostfildern: Hatje Cantz Verlag 2008

isbn 978-3-7757-2297-1

In dit interview met ontwerpers Petra Schmidt en Andreas M. Vitt gaat Markus Brüderlin in op de vraag hoe het ontwerpen van interieurs zich verhoudt tot de overige ontwerpdisciplines en of er (toekomstige) ontwikkelingen zichtbaar zijn binnen het interieurontwerp. Het gesprek vertrekt vanuit het *Gesamtkunstwerk*: het interieur dat in zijn volledigheid, van deurklink tot wandbekleding, werd vormgegeven door één ontwerper. Maatschappelijke ontwikkelingen als individualisering en specialisering maken dat de discipline interieurontwerp in deelgebieden uiteenvalt maar zich tevens mag verheugen in een immer groeiende belangstelling van een steeds groter en diverser wordend publiek. Welke trends heeft deze groeiende populariteit in gang gezet en welke rol speelt de technologie in toekomstige ontwikkelingen? Na een periode van verregaande specialisatie is volgens de auteur zichtbaar dat de grenzen tussen de beeldende disciplines weer aan het vervagen zijn. Kunstenaars adopteren de beeldende mogelijkheden van het gebruiksvoorwerp in hun werk en ontwerpers incorporeren verkoopstrategieën uit de kunstpraktijk. Kan design iets leren van de beeldende kunst?

Prof. Dr. Markus Brüderlin (1958) studeerde kunstgeschiedenis, kunstpedagogiek, filosofie en Germanistiek in Wenen en promoveerde op het onderwerp 'Abstrakte kunst in de 20e eeuw'. Hij is werkzaam als curator en schrijver over kunst, design en architectuur. Brüderlin was conservator van het Oostenrijkse ministerie van Wetenschap, Onderzoek en Kunst. Hij is de oprichter van *Kunstraum Wien* en het tijdschrift *Springer*. Brüderlin was hoofdconservator van de *Fondation Beyeler* in Riehen / Basel en is sinds 2006 directeur van *Kunstmuseum Wolfsburg*. In mei 2008 is Markus Brüderlin benoemd tot professor aan de Academie voor Beeldende Kunsten, Braunschweig.

Andere publicaties zijn:

Swiss Made: Precision and Madness.

Swiss Art from Hodler to Hirschhorn

Hatje Cantz Verlag 2007

ArchiSculpture: Dialogues between Architecture and Sculpture from the 18th Century to the Present Day

Hatje Cantz Verlag 2004

Expressive!

Fondation Beyeler 2003

Ornament and Abstraction:

The Dialogue between non-Western, modern and contemporary Art

Fondation Beyeler 2002

The Magic of Trees

Fondation Beyeler 1998

Erik Viskil e.a.

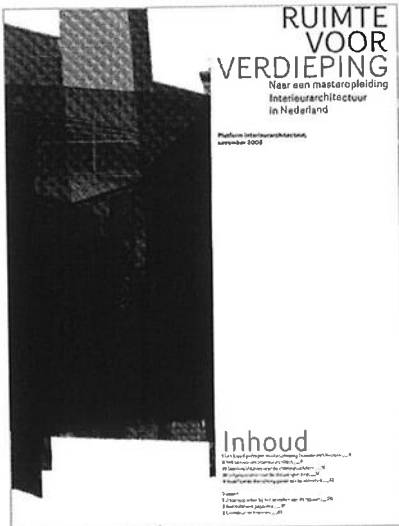
④ Het beroep van interieurarchitect

pagina 9-14 uit:

Ruimte voor verdieping – Platform Interieurarchitectuur

Erik Viskil (red.)

Amsterdam: Platform Interieurarchitectuur 2008

De geschiedenis van het beroep interieurarchitect in Nederland en de huidige positie van het vakgebied staan centraal in deze tekst onder eindredactie van Erik Viskil. Het artikel schetst een profiel van het beroep van interieurarchitect. Daarbij wordt een breed perspectief gehanteerd, waarbij wordt nagegaan wat de discipline interieurarchitectuur is en hoe deze zich tot andere disciplines verhoudt. De werkzaamheden van de interieurarchitect worden in kaart gebracht en er wordt een beeld gegeven van zijn beroepspraktijk. Het werkerterrein van de interieurarchitect – dat zich in de loop der jaren sterk heeft verbreed – wordt verkend. Viskil vindt het vermogen tot integreren kenmerkend voor een professionele beroepsuitoefening van het vak. De interieurarchitect moet uit de veelheid van aspecten van de opdracht een samenhangend beeld scheppen en daarvoor de verantwoordelijkheid nemen. Welke antwoorden formuleert de toekomstige interieurarchitect op ontwikkelingen op het gebied van regelgeving, mondialisering, mobiliteit, schaalvergroting, de invloed van media, alsmede de ontwikkeling van nieuwe technieken en materialen?

Erik Viskil (1962) is onderzoeker, schrijver en zelfstandig beleidsadviseur. Viskil was bestuurslid van de Gerrit Rietveld Academie waar hij momenteel coördinator van de afdeling *Schrijven* is.

Karin Rietbroek

⑤ Tentoonstellingsvormgeving tussen technologische en maatschappelijke verandering

pagina 5-13 uit:

Tentoonstellingsvormgeving

Donald Janssen, Paulien Koopmans,
Karin Rietbroek, Robert van Rixtel (red.)

Eindhoven: [z]oo producties 2002

isbn 90-74009-29-8

Het sterk interdisciplinaire karakter van het vak tentoonstellingsvormgeving komt goed naar voren in dit artikel van Karin Rietbroek. Architectuur, interieurarchitectuur, grafische vormgeving, fotografie, audiovisuele media en scenografie komen expliciet tezamen in het fenomeen *tentoonstelling*. Het ontwerpen van een tentoonstelling behelst immers het vormgeven van een ervaring: een ruimte ontworpen voor de zintuigen, ter lering ende vermaak. Het denken over tentoonstellingsvormgeving staat onder invloed van maatschappelijke en technologische veranderingen. De auteur gaat in op de geladen relatie tussen vorm en inhoud, amusement en educatie, pretpark en museum. Het artikel beschrijft het complexe verband tussen de verschillende eigenschappen van een tentoonstelling. Didactische, evocatieve, thematische of interactieve elementen dragen alle op een eigen, specifieke manier bij aan het grotere geheel: de beleving van de expositie. Semantiek speelt hierbij essentiële rol: welke betekenis draagt een tentoonstellingsontwerp en hoe wordt deze door het publiek verstaan?

Karin Rietbroek (1971) studeerde museologie aan de Reinwardt Academie (faculteit AHK Amsterdam) met als specialisatie tentoonstellingsbouw, en Culturele Studies (museumvariant) aan de UVA. Zij heeft diverse tentoonstellingsontwerpen op haar naam staan, onder andere voor het Huizer Museum het Schoutenhuis, de Holland Experience en De Zwaansche Molen. Karin Rietbroek was werkzaam als conservator voor Museum Broeker Veiling, assistent collectiemanager voor Nationaal Luchtvaart-Themapark Aviodrome en hoofd collectie en tentoonstellingen van het Verzetsmuseum Amsterdam.

reader **wat is ruimtelijk ontwerpen?**

samenstelling Laurens Kolks

Het doel van de readers van de lectoraten van akv | St.Joost, **expertisecentrum kunst & vormgeving**, is om de belangrijkste literatuur direct toegankelijk te maken.

De combinatie van de gekozen artikelen en de verwijzing naar een aantal aanvullende boeken of andere bronnen zijn voldoende voor een eerste introductie in een specifiek onderwerp. Een tweede doel is om de discussie over een specifiek onderwerp te voeden met de open vraag: geven de hier bijeengebrachte artikelen een juist overzicht van de huidige stand van de discussie?

auteursrechten

AKV | St.Joost maakt gebruik van de 'Readerovereenkomst' tussen de HBO-raad en de stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO): www.ceda.nl/stichtingen/stichting-pro. Deze regeling maakt het mogelijk om teksten waar auteursrecht op rust voor onderwijsdoeleinden te reproduceren. De reproducties zijn zowel op papier als in digitale vorm beschikbaar.

contact

De inhoud, de vormgeving en de keuze van de artikelen staan voortdurend ter discussie. Opmerkingen over individuele artikelen of readers en suggesties voor verbeteringen en aanvullingen zijn zeer welkom. Graag per e-mail naar: ekv.akvstjoost@avans.nl

opleiding ruimtelijk ontwerpen

ism expertisecentrum kunst & vormgeving
beukenlaan 1 4854 ta breda
postbus 90116 4800 ra breda
076 5250370
ekv.akvstjoost@avans.nl
www.kunst-en-vormgeving.nl
www.art-and-design-research.nl

samenstelling Laurens Kolks
redactie Karel van der Waarde
basisontwerp en typografie Jaap van Triest
vormgeving Linda Rommens
lettertype FFLegato
productie print- en bindwerk John van Peer
PRO-relatienummer: PR.00132.915
2012

akv|stjoost
avans
hogeschool
